

יום	יום לחדש	יום מוהר"ן	ליקוטי מוהר"ן	ליקוטי הלכות מוהר"ן	משנה ברורה ה"א	עלים לתרופה	שולחן ערוך ד"ש משנה ס"ב
שבת	י"ח	כ"ד:	קח	חזרה	קלג-קלד	י, יא.	
א	י"ט	כ"ה:	קט	ד:	קלח-קלז	יב, יג.	
ב	כ'	כ"ו:	קי	ה.	קלח-קלח	יד, טו.	
ג	כ"א	כ"ז:	קי"א	ה:	קל"ט-קמ	יז, יח.	
ד	כ"ב	כ"ח:	קיב	ו.	קמ"א-קמב	יח, יט.	
ה	כ"ג	כ"ט:	קיג	ז:	קמ"ב-קמג	כ, כא.	
ו	כ"ד	ל:	קיד	חזרה	קמ"ד-קמ	כב, כג.	

בקרני אדר

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

308 | פרשת כי תשא | י"ח אדר תשפ"ג

דבר המערכת

מה נאדר היה המחזה המופלא בעת כנוס כל בחורי קהילתנו הקדושה הקטנים עם הגדולים שבאו כאיש אחד בלב אחד להתאחד בנועם שבת המתאחדת 'שבת זכור' העל"ט בעיר בית שמש בצל משיפיעיהם ומדריכיהם. קשה לתאר את הרוממות ואת האויר הנח והזך שהקיף את הכל, את התפלות הבעורות והסעודות הנעלות וההשגבות, את ריקודי העוז העצומים ואת השתפכות הנפש במשך כל השבת, והעולה על כולנה המון הדבורים שנשמעו מפי המשפיעים שליט"א בהכנה דרבה ובליל שבת קודש ובעת 'ספורי מעשיות' וסעודה שלישית ובהכנה לקראת קריאת זכור. בכל הדיבורים הכינו בני החבורות עצמם לקראת יום הפורים הקדוש להתחדש במלחמה נגד טומאת הגאווה ובמעלת קדושת המחאת כף ורקודים לחבר את דעת הצדיק לעולם המעשה, ובכך קבלו כלים נפלאים לצאת ולהלחם בעמלק.

לשיאם הגיעו חדות הלב ושמחת הנפש בחגיגת הכנסת ספר התורה המהודר שהוכנס במוצאי שבת קודש לבית מדרשנו 'אהל הדסה' בית שמש בהמון חוגג ובלפיד אש ורקודי עוז מופלאים, הן ברחובה של עיר והן בפנים בית המדרש עד עומק הלילה, לב מי לא נמס למחזה ההוד לכבודה של תורה בדבקות בשמחה עצומה ובהאבת חברים. בסעודת המצוה נשמעו דבורי התחזקות לקבל על עצמנו את ה'הדר קבלוה מאהבה' מתוך שמחה מופלאה זו ולהתחדש בצדקה לעניי עירך כמצוות היום. אשרי עין ראתה כל אלה.

תקוותנו ששמחה זו אכן תהיה התחלה לכל ההתחלות טובות המתחילות בפורים לגאולתנו ופדות נפשנו.

העורכים

חוקה חקקתי

קחו עמכם דברים ושובו אל השם" (לקוטי הלכות, ברכת הפירות, ה-כא), וכדי להתחזק לעמוד בתפילה גם אחר שנשכחו באופן חמור כל כך זקוקים לתמימות גדולה, הלב המעוקם מחמת החטאים מעלה כל הזמן קושיות ובלבולים שלא להאמין בתפילה הזאת שהחוטא מתפלל שביכולתה לחזור ולקרב אותו לבוראו, עמלק נלחם באדם שאב לשוב, ומעלה בלבו המון ספקות וחלישות הדעת שלא יאמין בצעקתו ובכך מרפה ידיו מלהתפלל ומונעו מן התשובה ח"ו.

ועל כך באה קדושת פרה, לטהר את האמונה התמימה, היא מכניסה תמימות באדם, וכפי שמובא ברש"י שם "פרה אדומה תמימה - על שם ישראל שהיו תמימים ונעשו בו בעלי מומין, תבא זו ותכפר עליהם ויחזרו לתמותם", בכוחה של מצות פרה שנאמר בה חוקה בלי טעם זוכים לתמימות לקבל אמיתת עצת השם יתברך וצדיקיו בלי להרהר אחריהם, וכלשון רש"י שם "לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני, ואין לך רשות להרהר אחריה".

רק כך יוכל האדם החוטא להחזיק במעוז התפילה והצעקה יהיה איך שיהיה שהם יסוד התשובה ולהנצל מעמלק וללחום בו ולכבושו, כשלא יתן למשחית לבוא ולהכנס ללבו להקשות קושיות ולהעלות ספקות וחכמות נגד תפלתו, אלא יידע ויזכור את האמת התמימה והצדקה ש"אפילו אם נכשל כמו שנכשל, אפילו אלפים ורבות פעמים ח"ו, אף על פי כן בכל עת ורגע חסדי השם לא תמנו, ויכולין לקרב עצמו להשם יתברך בכל עת ומכל מקום שהוא. כי לגדולתו יתברך אין חקר, ועל ידי תשובה וצעקה ותפילה ותחנונים הרבה יכול להתהפך הכל לטובה בחינת עוונות נהפכים לזכויות, וזהו עיקר האמת לאמתו". (עצות ישירות - אמת ואמונה ג).

עלינו להשליך את כל החכמות והקושיות המחלישות את תפלותינו, וכדבריו הבהירים של רבי נתן (לקוטי הלכות, תולעים ד-יב): "ואפילו אם קשה לו קושיות על עצמו גם זה אינו טוב, כי גם זה מעשה הבעל דבר שמחליש דעתו על ידי הקושיות שקשה לו על עצמו, איך אתה רוצה להתפלל בכוונה ולהתלהבות והלא בשעה הקודמת עשית כך וכך, וכיוצא בזה בלבולים הרבה בלי שיעור, וכל זה נמשך מזהומת הנחש שמבלבל דעת האדם שרוצה להבין הכל, כי באמת אין אנו יודעים כלל כמובא ששלמה המלך ע"ה שהיה חכם מכל אדם אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, מכל שכן וכל שכן אלפי אלפים ורבי רבבות קל וחומר אנשים פשוטים בפרט בדורות הללו".

והוא מסיים בהבטחה ברורה: "והכלל שאין האדם יודע כלל, רק כל אשר תמצא לעשות בכחך עשה, וכל זמן שאתה יכול לחטוף מזה העולם העובר איזה דבר שבקדושה דברי תורה או תפלה וכו' מה טוב, כי לא יאיר לך סוף כל סוף כי אם זה לבד, ואם בדרך זה תלך להתגבר להתחיל בכל פעם מחדש ולחטוף דברים שבקדושה מה שתוכל, אז טוב לך לעולם, וסוף כל סוף תגיע לתכלית הטוב והנצח בזה ובבא".

'איך אומרים לי להתחזק לצעוק אל ה' ולשוב בתשובה, הלא אני יודע שלבי אינו שלם ושאיני רחוק מאד מתשובה ותפלה אמיתית, איך יתכן שה' רוצה בתשובה שכזו?!

המשך למלחמת עמלק אותה התחלנו בפרשת שקלים זכור ופורים אנו מוסיפים כח נוסף של טהרת פרה, וכדברי רבי נתן (לקוטי הלכות, מתנה ג-ט) "ארבע פרשיות שקורין סמוך לפורים לפניו ולאחריו, כי אלו הארבע פרשיות הם בחינת ארבע אותיות השם שעל ידי זה מכניעים שם וזכר עמלק ימח שמו".

ומלחמת עמלק ענינה תשובה, (ראה לקוטי מוהר"ן ח"ב ע"ט: "מלחמת עמלק זה תשובה"), עמלק נלחם נגד הנחשלים להרחיקם מתשובה ומניח כל כחו על המונחים למטה מאד שלא להניחם להתעורר בתשובה, וההתחזקות נגדו היא המלחמה עמו (עיי' בלק"מ ח"א ס"ו).

גם פרשת פרה ענינה התחזקות תשובה וכפרה, וכמובא בלקוטי הלכות (השכמת הבוקר א'): "ואחר כך קורים פרשת פרה, שהוא בחינת תשובה, בחינת 'תבא אמו ותקנח על בנה', כי על ידי הנקודות טובות שמוצאים, על ידי זה נכנע הרע בחינת עמלק ועל ידי זה זוכים באמת לתשובה".

הפרה באה לקנח את צואת טומאת חטא העגל הנאמר בפרשתנו, חטא נורא ואיום זה שכלל את כל שלשת העבירות החמורות ר"ל (ראה רש"י בפרשתנו ד"ה ויקומו לצחק) גרם לקטרוג של כליה ח"ו, השם יתברך אמר למשה "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם" ומשה התעקש בתפילה עד שה' גילה לו את שלוש עשרה המדות של רחמים מכת הידיעה והאמונה שהיתה לו בעוצם רחמי ה' שאין להם גבול.

"כי משה רבנו המשיך השלש עשרה מדות של רחמים אחר חטא העגל שכולל כל החטאים עד שהשם יתברך אמר למחות את שמו ונדמה שכבר אפס תקוה ח"ו, אבל משה לא הניח את מקומו והירבה להתפלל ולצעוק מאד להשם יתברך, כמו שכתוב במדרש שלא הניח זוית ברקיע שלא נשתטח ונתחבט עליו, כי משה זכה שהתחזק עצמו מאד בזה, שידע שאין שום יאוש בעולם ואין עון ולא ריבוי עוונות בעולם שיעלימו אותו יתברך ואת רחמיו בשום אופן, והיה חזק בדעתו שבודאי יש רחמים אצלו יתברך שעל ידם יהיה מוחל להם גם חטא העגל, על כן חיפש וביקש ומצא על שנתרצה לו השם יתברך, ואז דייקא גלה לו השם יתברך סוד שלש עשרה מדות של רחמים וזכה להוציא מההעלם אל הגלוי רחמים רבים כאלה שאינם כלים לעולם" (לקוטי הלכות, נפילת אפים 1-1).

אולם בד בבד הוצרכו לטהרת הפרה שתבוא ותקנח צואת טומאה זו, וכפי שרש"י מרחיב בפרשת פרה (חוקת, בשם רבי משה הדרשו) "ויקחו אליך פרה אדמה - משל לבן שפחה שטינף פלטיין של מלך אמרו תבא אמו ותקנח הצואה כך תבא פרה ותכפר על העגל" (ראה שם עוד בהרחבה). מהי תוספת טהרה וכפרה זו הנצרכת כאן? אלא שידוע ש"עיקר התשובה על ידי תפילה, כמו שכתוב

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

אנ"ש היו נזקרים מאד לבלי להכנס לזכוכים עם אפיקורסים ונזקומה, והיה דרפם לומר לאפיקורוס הגבא להתנפח בעניני אמונה: "מיון אני לומר לך מה שבדעתי, ואם תרצה שמע דברי ותקבלו, ואם לאו לאו. אבל את מה שבדעתך לומר, להקשות ולהסביר, איני מענין אף לשמוע כלל וכלל".

(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימיל מידו שביע

הדל"ג 5:08 - ניץ ההמה 5:51 - סוויק"ש 8:07
צאת השבת 6:21 - צאה"ש לר"ת 7:01

אורו של רבינו!

את חג המצות השמר

בעוד פחות מחודש יגיע חג הפסח, הנקרא בתורה 'חג המצות'.

בחג קדוש זה, מאיר ביותר אורו הגדול של רבינו, נשמת משה, הגואל אותנו מגלות הדעת, גלות מצרים.

"ועל כן 'פסח' במספר 'נחמן'. 'חג המצות' עם הכולל במספר 'נחמן בן שמחה'" (כוכבי אור, חכמה ובינה, כה).

ועלינו להכין עצמנו בשמחה וטוב לבב לקראת החג הקדוש הזה, להמשיך בו על עצמנו ועל כל ישראל גאולת הנפש, מחדש לגמרי.

ה'פסח' בעצמו!

את חג המצות השמר

שמע פעם מוהרנ"ת ז"ל איך שמתאונן אחד מאנ"ש לפני חברו, היות שמתקרב והולך חג הפסח ועדיין אין לו מצרכי החג לו ולבני ביתו, ואמר לו בכאב: וכי מהיכן אקח עבור החג? - וואו נעמט מען אויף פסח? פנה אליו מוהרנ"ת ז"ל וניחמו: 'על פסח יהיה לך, אולם אין זוכים לקחת את ה'פסח' בעצמו?!'. כאומר: זאת אינה דאגה, העיקר היא הדאגה הרוחנית, איך זוכים לפנימיות הארת פסח בעצמו. כדבעי - 'אויף פסח וועט זיין, ווי נעמט מען דעם פסח אלייך?!' (שיש"ג, קעב).

תפילה להינצל ממשוהו חמץ!

את חג המצות השמר

כך שח רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל תחת אחד השיחים:

'ברצות ה' כעבור כארבעה שבועות מהיום כבר יהיה היום הראשון של פסח, ואם נבקש מהש"ת כל יום: 'הצילני ממשוהו חמץ בפסח', בודאי יעזור לנו הש"ת ונזכה לזה.

כי הרי מובא שהארי"ה הק' הבטיח שמי שנוהר ממשוהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה. והרי על ידי תפילה אפשר לפעול הכל, ובפרט בענין זה של 'משוהו חמץ', שצריכים באמת לרחמי שמים מרובים שלא ניכשל בזה, ואם באמת רוצים להיות בטוחים שנעבור את חג הפסח כיאות, זאת אפשר רק על ידי תפילה.

ואם אמנם נתחנן אל הש"ת מדי יום ביומו, בכל השלושים יום הללו עד הפסח, שיזכנו להזהר אפילו ממשוהו חמץ בפסח, מקוים אנו שהש"ת בודאי יאזין לתפילותינו, ואם כן נזכה מלבד להנצל מהאיסור החמור של חמץ - גם להבטחה הנפלאה שזה מסוגל להועיל שלא נחטא כל השנה.

ואנו שיודעים את כוחה של התפילה, מדוע לא נקדיש בכל יום זמן מסוים להתפלל על דבר זה, וממילא נזכה בכפליים" (דיבורי אמונה ח"ב).

ה'פר' נעשה 'פָּרָה'!

שאלה:

פורים מאחורינו; שתינו רקדנו שמחנו, ומה הלאה? האם השמחה והריקודים הפכו כבר לנחלת העבר, או אולי יש להם המשך?

תשובה:

שאלה טובה שאלת. ובכן, אנשי בשורה אנחנו, לאמר:

יש לשמחת פורים המשך וגם תוצאה, קוראים לה 'פרשת פרה'!

וכך כותב רבינו הקדוש: "אחר פורים קורין פרשת פרה, שהיא הכנה לפסח. כי פרשת פרה קורין, כדי שיהיו נזהרין לטהר מטומאת מת, כדי שיהיו טהורין לעשות הפסח. ובתחילה הוא בחינת פור, כי פורים על שם ה'פר', ואחר כך נעשה 'פרה', כי גם פורים הוא בוודאי הילוך ודרך לפסח" (ליקוטי מוה"ן תניינא, עד).

הריקודים של פורים, והשמחה הגדולה שהייתה לנו בסוף השבוע שעבר, פעלו משהו עצום: הם המשיכו עלינו טהרת הפרה האדומה תמימה. הטהרה שיש בכוחה לטהר גם מהטומאה החמורה ביותר, אבי אבות הטומאה, טומאת מת.

וכדבריו של מוהרנ"ת בתפילתו לפני פורים: "שאזכה על ידי השמחה והקדושה של פורים להמשיך עלי ועל כל ישראל הקדושה והטהרה הנמשכת מהפרה אדומה שמטהרת מטומאת מת, אשר ציווית עלינו לעסוק בקריאת הפרשה הזאת של פרה אדומה אחר פורים, וגילית לנו שעל ידי פורים זוכין לטהרת הפרה אדומה, למען נזכה להיות טהורים לקבל קדושת הקרבן פסח בזמנו" (ליקוטי תפילות ח"ב, לו).

והחיידוש העצום הוא, שגם כשהפורים כבר מאחורינו, והשמחה לא הייתה כפי שרצינו... גם אז עדיין הענין ניתן לשינוי. זאת אנו למדים ממכתבו של מוהרנ"ת לבנו אחר הפורים, וכך הוא כותב לו:

"ויכתוב לי אם היה שמח בפורים כראוי, ואיך שהיה - צריכין עתה לבקש ולהתפלל להשם יתברך שיקבל שמחתנו של פורים עם כל המצוות של פורים כאילו קיימנום כראוי בכל פרטיהם וכו', עד שנזכה על ידי זה לקדושת וטהרת הפרה אדומה" (עלים לתרופה, מכתב מיום ב' שמיני תר"ג).

תלמידו של מוהרנ"ת, רבי נתן ב"ר יהודה מטבריה, כותב אחר פורים לידידיו, אנ"ש מעיה"ק צפת: "תכתוב לי איך עלה הפורים שלכם, אם הייתם ביחד שמחים, וגם אם החסיד ר' נחמן נ"י היה ג"כ עמכם, ומי מכם היה 'פורים' בעצמו ונעשה מאתו 'פרה', כמבואר בדברי רבינו ז"ל ותלמידו הקדוש" (נתיב צדיק, מכתב קד).

ישנם הרבה סוגי טומאות, וכל אחד מהם מטמאת ומלכלכת את

הנשמה. אך ישנה טומאה, שהיא הגרועה והחמורה ביותר, הלא היא 'טומאת מת'. היא לא רק טומאה, היא 'אבי אבות הטומאה'.

ישנם הרבה סוגי עוונות, והרבה סוגי התרחקות מה', אך ישנה התרחקות שהיא הגרועה ביותר: למות מוות רוחני! לאבד את הלב, את הרצונות והגעגועים, את הקשר והחיבור לאבא שבשמים...

הטומאה החמורה ביותר, היא; להרגיש כבוי, לאבד תקווה לחיים קלאי חיות וחשק, ולחשוב שלהיות קרוב באמת לה' אין שייך אלינו כל כך. זהו 'אבי אבות הטומאה', אשר ממנה נמשכים כל שאר הטומאות!

ולטהרה מטומאה זו יש רק דרך אחת: להשליך את השכל! לקרוא פרשת 'פרה אדומה', מצוה שאין לה שום הגיון, ולהפנים היטב ש"זאת חוקת התורה", 'חוקה' שאין לה שום טעם והבנה, 'חוקה חקקתי, גזירה גזרתי, ואין לך רשות להרהר אחריה'.

מה שהביא את המושג של 'מוות' לעולם, היה החטא של אכילת 'עץ הדעת', אשר עליה פיתה הנחש 'והייתם כאלקים יודעי טוב ורע'. זה מה שהביא את המוות לעולם, וזה גם מה שממשיך וממית רוחנית את כל צאצאי אדם וחווה: הרצון להיות כאלקים ולהבין את הכל!

יש לנו הרבה קושיות: מדוע קמתי הבוקר על צד שמאל? עד מתי אצטרך להיות טרוד בפרנסתי? איך יתכן שרבינו הקדוש יתקן את נשמתי בשלימות? מדוע 'מצוה גדולה להיות בשמחה' גם עכשיו, וכי זה מה שחסר לי כרגע? איך אפשר להתחדש, אם לפני כמה דקות עשיתי מעשים אשר לא ייעשו?

"וכל זה נמשך מזהמת הנחש, שמבלבל דעת האדם שרוצה להבין הכל, כי באמת אין אנו יודעים כלל, ואפילו שלמה המלך עליו השלום, אמר 'כי בער אנכי מאיש ולא בינת אדם לי', וכן בתהלים אמר 'ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך'. מכל שכן אלף אלפים וריבי רבבות קל וחומר אנשים פשוטים, בפרט בדורות הללו. והכלל, שאין האדם יודע כלל, רק צריך להתחיל בכל פעם מחדש בעבודת השם וכל אשר תמצא ירך לעשות בכוחך עשה, ואז טוב לך לעולם, וסוף כל סוף תגיע לתכלית הטוב והנצחי בזה ובבא" (ליקוטי הלכות, בשר בחלב ד, יב).

הוויתור על ההבנה, זה מה שמחזיר לאדם את טעם החיים!

בפורים התחלנו טוב; שתינו, סילקנו את הדעת, ואפשרנו לשמחה היהודית לפרוץ החוצה. וזה מה שעלינו להמשיך ולעשות הלאה, ללא עזרת השכרות; לסלק את השכל העצמי, את הקושיות והבלבולים, לבוא וללמוד את האמת מספריו של הצדיק, וללכת בדרכיו בתמימות ובשמחה!

לקט ספריים

פנינים מאירים וחיידושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים זי"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכמעט שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

פרשת כי תשא

אוצר מתנת חיים מיועד לאלו שחשים שלא עשו כלום

חכמינו ז"ל אמרו (במדבר רבה שמות מה, 1) באותה שעה הראה לו הקב"ה את כל האוצרות של מתן שכר שהן מתוקנין לצדיקים, והוא אומר האוצר הזה של מי הוא, והוא אומר של עושי מצות, והאוצר הזה של מי הוא, של מגדלי יתומים, וכל אוצר ואוצר, ואח"כ ראה אוצר גדול אמר האוצר הזה של מי הוא, אמר לו מי שיש לו אני נותן לו משכרו, ומי שאין לו אני עושה לו חנם ונותן לו מזה שנאמר (שמות לג, ט) וחנותי את אשר אחון וחנותי את אשר אחון למי שאני מבקש לחון וכן ורחמתי את אשר ארחם. והכוונה בזה שמי שאין לו, רצה לומר שאינו רוצה ליהנות משלו בחשבון שאין לו שום דבר, שחושש שכל מה שעשה הקב"ה הקדימו באותה מצוה עד שעשאה, אם כן הוא לא עשה כלום,

לאותם שחושבים כן, יש לי זה האוצר הגדול שאני נותן להם חיים כפי סברתם, ואני מסכים עמהם כדי להניח להם שכרם משלם להם ולבניהם אחריהם. (ספר שפתי כהן על התורה פרשת כי תשא)

תורת המדות עמוד ריב

מנהיג כישראל הוא מי שמוכן למסור נפשו בעבורם

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו (שמות ל, יב), כי תבוא למנות ראש ומנהיג לבני ישראל, תמנה רק את זה שמוכן לתת את עצמו ככופר נפש ולמסור את נפשו בעד כלל ישראל. (ספר מעיינה של תורה בשם האלשיך הקדוש)

תורת המדות עמוד רמח

סעודת סיום

קול ששון, וכן סיום מסכת או בר מצוה לתינוק דכתיב פיקודי ה' ישרים משמחי לב, אלא שאין נוהגין כן.

וכן כתב **המהרש"ל** (י"ש ב"ק פ"ז סי' לז) שהיה נראה לברך שהשמחה במעונו בסיום מסכת, דאין לך שמחה יותר לפני הקדוש ברוך הוא, אלא שמחה ורינה של תורה, ואין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה. ומוסיף: כן הוריתי פעם אחת הלכה למעשה, אלא שנתבלבל השמחה במהומות גדולות על ידי סיבות קשות. ותליתי הסרחון בי שעברתי על דברי רבותיי שלא שמעו מעולם דבר זה.

אבל **בערוך השולחן** (י"ד סי' רמו סעיף מה) כתב אדרבה אם אומרים שהשמחה במעונו בסיום מסכת הוא כעין פגם בשמחת התורה, שהפירוש של השמחה במעונו הוא שבעולם הזה אין השמחה בשלימות ורק במעונו יש שמחה בשלימות, וזה שייך לומר רק בשמחת חתן וכלה, שהטעם שחיבה התורה להתחתן הוא כדי להוליד בנים לקיום המין לפי שסופו של אדם למות, ואלמלא היה האדם חי לעולם לא היה צריך לישא אשה ולהוליד בנים, ולכן אנו אומרים שהשמחה במעונו, כלומר, פה אינה שמחה שלימה שסופו של אדם למות, ורק במעונו של הקדוש ברוך הוא יש שמחה של שלימות. אבל בתלמוד תורה שהיא הגדולה מכל המצוות, ושינוי באבות יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, אם כן אדרבה השמחה הוא דוקא פה בשלימות.

אמירת מגדול

כתב **הכף החיים** (או"ח סי' קפ"ט ס"ק יא) נראה שגם בסעודת חתן או סיום מסכתא יש לומר 'מגדול' כיון שיש הארה של מצוה.

מצוה לעשות סעודה

פסק **הרמ"א בהלכות תלמוד תורה** (י"ד סי' רמז) 'כשמסיימים מסכתא מצוה לשמוח ולעשות סעודה ונקראת סעודת מצוה'. וכן כתב **המהרש"ל** (ים של שלמה ב"ק סוף פ"ז) 'נהגו כל ישראל ליתן שבח הודיה למקום ולעשות סעודה בעת שמסיימים מסכתא, ומפרסמים אותה שמחה שזכה לכך ואין לך מצוה גדולה מזו, בפרט אם דעתו להתחיל אחר כך ספר אחר'.

להתחיל תיכף מסכתא אחרת

כתב **המהרש"א** (ח"א ע"ז י"ט) שבשעה שמסיימים ספר אחד יש להתחיל מיד ספר אחר כמו שעושים בשמחת תורה, שמסיימים התורה ומתחילים תיכף. **והאליה רבה** (סימן קלב סק"ו) כתב שמטעם זה נוהגים לומר 'אדון עולם' אחר התפלה, לפי שבזה מתחילים התפילה, ואם מסיימים ואין מתחילים שנית השטן מקטר. וכן נוהגים בסיום ספר תהלים שחוזרים ואומרים 'אשרי האיש אשר לא הלך'.

סיום גם למי שלא למד

הש"ך (שם ס"ז) **והט"ז** (ט"ק ט) כתבו בשם **המהרש"ל** שאפילו מי שלא סיים המסכתא מצוה רבה שישמוח עם המסיים. וכפי המובא **בגמרא** (שבת ק"ט) 'שאביי עשה סעודה לצורבא מרבנן דמסיים מסכתא, הגם שאביי בעצמו לא סיים ורק תלמיד אחד מן הישיבה סיים מסכתא, אף על פי כן עשה סעודה לכל הישיבה'.

השמחה במעונו

כתב **הלבוש** (או"ח מנהגים סעיף לה) כל מצוה שכתוב בה שמחה מברכים שהשמחה במעונו, כמו ברכת חתנים דכתיב בה

אנחות המשרות את הלב, שהיה אומר תוך כדי אנהא א... א... א... א...

פעם שאלו אותו ילדיו בפשר הדבר, למה הוא רגיל להתאנח תמיד, גם בשבת ויום טוב וגם בעת שמחה במשפחה, הלא ב"ה זכה להקים דור ישרים של תלמידי חכמים?

השיב להם הזקן: איני מתאנח מתוך צער, רק הרגל ישן הוא מימי שהותי באחד המחנות עם כמה חברים שומרי תורה ומצוות שלא נזדמן לנו שם לא תפילין ולא סידור או שום חפץ של מצוה ותשמיש קדושה, וגם שבת לא יכולנו לשמור משום פיקוח נפש, ומחמת כן היינו שבורים ומדוכאים עד שעלה על דעתנו רעיון נפלא, ואמרנו הלא יהודים אנתנו ואף אם הרשעים הארורים יכולים לשלוט על גופינו, אמנם על נשמתנו אינם יכולים לשלוט, ואם

כן הלא יש את השש מצוות תמידיות שבכל רגע שהאדם מהרהר בהם מקיים מצוות עשה, וזאת בידינו לקיים גם כאן. ועשינו סימנים לאלו השש מצוות שהם ראשי תיבות אי אי... אמונה יחוד א'הבה י'ראה א'לילים ע'ינים. והיינו רגילים להראות את עצמינו כמתאנחים בחוף כלפי הרשעים ובאמת היתה מחשבתנו דבוקת בהש"ת וקיימנו המצוות עשה של שש מצוות תמידיות.

מתרחק מן התורה ואינו בא לידי אם תעזבני יום יומיים אעזבך. וכך מעיד על עצמו: 'אומר אני על עצמי הגם שנסעתי למרחקים והייתי סוחר אף חכמתי עמדה לי כי בנסיעתי לדרך דעתי עליה ובישיבתי בחנות דעתי עליה ותייתי לי שאפילו בשעת משא ומתן פעמים הרבה היה דעתי עליה בהרהור פירוש או קושיא ובפרט בששה מצוות עשה שכתבתי בחיי אדם, וקיימתי בעצמי את לעזבתי ותצרך'. ע"כ.

ובספר מצווה ועושה (עמוד ק"ד) מביא ששח עם **הגר"ש וואזנר ז"ל בעל השבט הלוי** אודות השש מצוות תמידיות, ואמר לו, שזה למעלה משבעים שנה שאין לך יום שאינו מהרהר בהם אפילו יותר ממאה פעמים ביום.

הזקן שצעק אי אי אי

ובליקוטי עין יעקב (עמוד ק"ד) מסופר מעשה נורא מיהודי פשוט שעבר את מחנות ההשמדה באירופה; זקן אחד משרידי החרב שעבר על בשרו את כל מוראות החורבן הנורא באירופה, ונתגלגל בכמה מחנות איומים, שם עברו עליו שבעה מדורי גיהנם, ובחסדי שמים זכה לצאת חי מתוך ההפיכה. והקים בס"ד מפחפה עניפה בגין וחתניו רבנן. והיה מורשש מצלו הרגל מוזר ושמדי פעם בפעם היו נמלטים מפיו כמין

שני תמידים כסדרם

בפרשת שלח שהוא קודם לפרשת ואתחנן.

ואפשר לומר שהחינוך מנה את סדר המצוות כפי סדר עבודת האדם, שהם: **אמונה בחייה ידיעה**, כי שלש מצוות הראשונות הם בסיס לקשר האמונה, והרביעי והחמישי שהם אהבה ויראה הם מפתחי הלב שנותן כח לאדם להתחבר אל האמת שבלב ההחליט לבחור בטוב ולמאוס ברע, לא להימשך אחר אהבת ההבל ולא להימנע מפחדי הזמן רק לבחור באמת, והאפשרות לבחור באמת הוא רק כשמוגנים בקשר אמונה. וכשבוחרים להאמין בטוב אפשר לקיים גם את המצוה האחרונה של 'ולא תתורו', להשתמש בכח הידיעה לטוב, ולא להתמקד אחר מחשבת עכ"ם' ומחשבת זנות. וכך הוא סדר הדברים:

א) לתת אימונו שהקב"ה הוא בעל יכולת להטיב לנו תמיד כשם שעשה ביציאת מצרים ובמתן תורה. **ב**) להאמין שחוף ממנו אין מי שיכול להטיב לנו ואנו מוכרחים לפנות אליו ולקיים דבריו כדי לקבל ההטבה. **ג**) לדעת שבעל היכולת הזה הוא ברא את כל היצור באחדותו, וכל מה שעושה בין רע ובין טוב הכל מעוצם אחדותו. **ד**) לעורר את הלב לפעול לטוב מתוך אהבה אליו. **ה**) להעיר את הלב להכניעה ופחד מפניו להיזהר מן הרע. **ו**) שלא למקד את המחשבה במחשבת עבודה זרה ובמחשבת זנות (עי' בחינוך ורמב"ן עה"ת בכל זה).

על ידי מצוות ת"ת מקיימים גם שוית

עוד יש לשאול, למה לא נמנה מצוות תלמוד תורה מתוך השש מצוות, וצריך להיות שבע מצוות במקום שש, דהלא גם מצוות תלמוד תורה הוא מצוה תמידית?

ואפשר להסביר על פי מה שראיתי **בספר הליכות ישראל** (עמוד רטז) ששאלו את **הגר"מ פיינשטיין ז"ל** אם יש חיוב לחשוב במחשבה את השש מצוות תמידיות בכל רגע כפי שמשמע מלשון החינוך. והשיב, דלא לחשוב בהם בכל רגע, שאין מחשבה של אדם סובל שני דברים ברגע אחד, ורק אדם שלומד תורה וקבוע מחשבתו בדברי תורה ממילא מקיים מצוות אלו.

ומצאתי ראייה לזה ממה שפירש **רש"י בתהלים** (טו טז) על פסוק שוית' ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט', שכתב: 'דוד המלך היה ספר תורה עמו לקרות בו כל ימי חייו, וזה שאמר מימיני בל אמוט, על שם התורה שניתנה בימינו שאני עוסק בה, ולפיכך בל אמוט'. ע"כ. הרי שעל ידי לימוד התורה קיים את מצוות שוית'.

ולפי זה יש לומר שהחינוך מנה שש מצוות פרטיות, ואילו מצוות תלמוד תורה כולל את כל המצוות כולם, ועל ידי מצוות תלמוד תורה ממילא בא אליהם. ובזה מובן גם מה שחילקם הרמ"א בתרתי, וטוב לב משתה תמיד, ושוית' ה' לנגדי תמיד, שעל ידי מצוות תלמוד תורה מקיימים את השוית'.

עדות גדולי עולם בקיום שוית

החיי אדם בהקדמתו לספר חכמת אדם כתב שעל ידי קיום מצוות שוית זוכים להיות בקשר עם התורה גם בעת משא ומתן, ועל ידי זה אינו

בעזרת הש"ת זכו בני קהילתנו השבוע לסיים ולהתחיל את השולחן ערוך אורח חיים עם המשנה ברורה, ובכך קראנו את הפסוק בזמנו 'ליהודים היתה אורה ושמחה; בדרשת חז"ל 'ליהודים היתה אורה - זו תורה; ונפל עלינו חובת היום לשמוח בשמחה לגמרה של תורה.

סיום והתחלת הרמ"א - שני תמידין כסדרם

הרמ"א מתחיל את חלק אורח חיים ב'שוית' ה' לנגדי תמיד, ומסיים את ספרו ב'טוב לב משתה תמיד'. וכתב **השערי תשובה** (סק"ב) בשם **החיד"א** 'מור"ם ז"ל בחכמה יסד חתימה מעין פתיחה שני תמידין כסדרן, הוא פתח בריש הגהותיו שוית' ה' לנגדי תמיד וחתם וטוב לב משתה תמיד'. וכוונתו ששני מצוות אלו צריכים לקיים בכל עת ורגע תמידים כסדרם, מצוות תלמוד תורה, ומצוות שוית' ה'. נבאר הדברים:

טוב לב משתה תמיד = תלמוד תורה

בגמרא **בבא בתרא** (קמ"ה) **ובסנהדרין** (ק) דרשו חז"ל את הפסוק במשלי (טו טז) 'וטוב לב משתה תמיד' על לימוד התורה, והביא הרמ"א פסוק זה בסוף ספרו כדי להזהיר את המסיים שלא יניח את הספר וילך לו, רק יתחיל ללמוד בו שנית מההתחלה, ויחזור וישנן אותו תמיד. ולתכלית זה חיבר **הבית יוסף** את ספר השולחן ערוך, כדי שיהיה קל לחזור ולשנן את כל הספר בכל חודש. וזה לשונו **בהקדמתו לשולחן ערוך**: 'ראיתי אני בלבי כי טוב ללקוט שושני ספירי אמרוי בדרך קצרה בלשון צח וכולל יפה ונעים, למען תהיה תורת ה' תמימה שגורה בפי כל איש ישראל, לחלקו לחלקים שלשים ללמוד בו בכל יום חלק, ונמצא שבכל חודש הוא חוזר לתלמודו ויאמר עליו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. ע"כ'.

שוית' ה' לנגדי תמיד = שש מצוות

הרמ"א הביא את הפסוק שוית' ה' לנגדי תמיד בתחילת הספר, וכתב **בביאור הלכה** (סי' א ד"ה הוא כלל) שמצוות שוית' ה' לנגדי תמיד כולל שש מצוות תמידיות, אשר מנה **החינוך בהקדמתו**, וזה לשונו: 'ששה מצוות חיוניו תמידיות ולא יפסק מעל האדם אפילו רגע בכל ימיו, ואלו הם: א. להאמין בשם ב. שלא להאמין זולתו. ג. ליחידו. ד. לאהבה אותו. ה. ליראה אותו. ו. שלא לתור אחר מחשבת הלב וראיית העינים. וסימנם שש ערי מקלט תהיינה לכם'. ע"כ. ובביאור הלכה האריך לבאר תוכן כל מצוה ומצוה.

הסדר של השש מצוות

יש לשאול לפי איזה סדר מנה **בספר החינוך** את שש המצוות, הלא לפי הסדר שכתוב בתורה צריכים למנות המצוה של 'שלא לתור אחר מחשבת הלב' כמצוה שלישית ולא כמצוה האחרונה. שהרי שתי מצוות הראשונות הם בעשרת הדברות **בפרשת יתרו** בפסוקים 'אנכי ולא יהיה לך'. ומצוות יחוד השם הוא **בפרשת ואתחנן** בפסוק 'שמע ישראל', וגם מצוות אהבת השם הוא **בפרשת שמע** 'ארהבת את ה' אלקיך בכל לבבך'. ומצוות יראת השם הוא **בפרשת עקב** בפסוק 'את ה' אלקיך תירא'. אבל הפסוק 'ולא תתורו אחר' לבבכם ואחרי עיניכם נאמר'

סוד ההצלחה של המשנה ברורה

מוגש לכבוד שמחת קהלינו בסיום ספר משנה ברורה מחזור א' והתחלת מחזור ב'

עינינו הרואות בחוש שמשמים הועידו את ספר 'משנה ברורה' כפוסק אחרון לדורות האחרונים, וכלל ישראל קובעים בו את לימודם והולכים לאור פסיקותיו, ואין לשער את גודל ההצלחה שזכה לה מרן החפץ חיים ז"ע.

ולפי הנראה בדורו היו עוד גאונים אדירים, ומכולם זכה הוא לחבר את החיבור "משנה ברורה" שנתפשט בכל ישראל, ועל ידי כן החדיר לימוד ההלכה בכלל ישראל, שקודם לחיבור משנה ברורה לא נתפשטה כל כך ההלכה בישראל, בעל בית פשוט לא ידע הלכה, כי השו"ע הוא לימוד קשה שקשה לעמוד בהבנת המגן אברהם ושאר נושאי הכלים. אמנם הלומדים ידעו בראש קמא וכדו', אבל הלכות שבת לא ידעו. והיום נבחנים קטנים על כל המשנה ברורה הלכות תפילין עם כל פרטיה, הלכות ברכות עם כל פרטיה, הלכות שבת הלכות פסח וכו', כמו כן היום יודע כל צורב הלכות ד' מינים, והכל נתפשט על ידי המשנה ברורה.

ובזכות מה זכה לכל זאת - העידו גדולי דורו - בזכות ששמר על פיו, ושם מחסום לפיו, ואף הרבה להשתדל ולעורר את אחינו בני ישראל על הענינים שבין אדם לחברו בכלל, ועל 'שמירת הלשון' בפרט, ועל כן זכה שנתקבלו ספריו בכל ישראל על כל העדות והחוגים.

בענינים האלו של 'בין אדם לחבירו' שמעתי מנכד החפץ חיים ז"ע בשם סבו על כך שמתלוננים על אלו הנצרכים למתנת בשר ודם, שילכו ויתפרנסו, ומדוע שונים הם מאחרים? ואמר החפץ חיים על כך, שזאת אין מעלים על הדעת שהקב"ה כאילו מילא את הנצרכים הללו בעופרת עד שאינם יכול לזוז ולפרנס עצמם!

עוד שמעתי שהחפץ חיים התבטא פעם על האדם המרמה עצמו כי המחלוקת היא מצוה, שישים אל לבו אילו היה עומד לפני פטירתו, בעת שכל משאת נפשו היא לחטוף עוד איזה מצוה, האם גם אז היה חוטף "מצוה" זו של מחלוקת... כי אז שכבר קרובים אל עולם האמת לא יחשוב שיש מצוה במחלוקת...

וכן דיבר רבינו הק' ואמר: "כל העולם מלא מחלוקות, הן בין אמות העולם, וכן בכל עיר בעיר, וכן בכל בית ובית בין השכנים, ובין כל אדם עם אשתו ובני ביתו ומשרתיו ובניו, ואין מי שישים על לבו התכלית שבכל יום ויום האדם מת, כי היום שיעבר לא יהיה עוד ובכל יום הוא מתקרב למיתה" (שיחות הר"ן סי' עז), וזה אחד מהיסודות של רביה"ק לחשוב תמיד 'על מאי אתינא להאי עלמא שפילה' - עבור מה שלחו את האדם להסתובב בצ'ל עובר' הזה לשנים קצובות, כי הרי כולנו בני תמותה, ועלינו למלאות את השנים הללו בתורה ותפילה וגמילות חסדים ומצוות ואין דבר שמשיכיח את התכלית כמו המחלוקת והריבות בין אנשים.

ומאד עמקו דברי הרה"ק רבי מנחם מנדל מויטעפסק ז"ע במכתב לאנשי שלומו, בו הזהיר אותם במילים חריפות לבל יתערבו במחלוקת שהתלקחה בשעתו, וכה כתב להם בתוך דבריו: 'ואל ישיא אתכם יצרכם כי הוא מחלוקת לשם שמים, כי אפילו במחלוקת לשם שמים לא נאמר בו כי טוב! וכל שכן בדור הזה מי יאמר זכיתי, ודעבדין לגרמיייהו הוא דעבדין' - כלומר, שבזמננו מכוין כל אחד רק לטובתו ומחשב מה שכדאי וטוב עבורו, אם משתלם לו הוא נוטה לצד הזה, ואם לאו הולך עם השני...

ועל זה השתפך מוהרנ"ת בליקוטי תפילות (סי' קלז): 'רבונו של עולם רב חסד ואמת, רחם עלי ושמרני והצילני מדיבורים רעים ובפרט מלשון הרע, שלא אדבר שום דיבור רע על שום בר ישראל שבעולם אפילו על הקטן שבקטנים והפחות שבפחותים וכו' אלקי נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעפר לכל תהיה. מראד עלמא כולא, רחם עלי ואל תשחיתני, הצילני מריב ומחלוקת, חוסה על נפשי ושמרני שלא אטעה את עצמי לומר שהוא מצוה לדבר על אלו האנשים, כי איני חפץ במצוות כאלו לא הן ולא שרונן; חוס וחומול על נפשנו ורוחנו ונשמותינו, והצל אותנו ואת כל ישראל מלשון הרע ומחלוקת, ובפרט בענין המחלוקת השכיח עכשיו בין גדולי הדור ואנשיהם, וקטגוריא בין התלמידי חכמים ואנשיהם רחם עלינו בעל הרחמים בעת צרה הזאת וכו' שלא אחפש ואבקש למצוא ח"ו פגם וחסרון בעבודת הכשרים ולא בשום בר ישראל'.

והעולם הזה כים סוער, ואי אפשר להשקיט את הים בשום אופן, אלא לתקן ספינה טובה בחינת "תיבת נח" - "למחקה ולמקטור מַקְרָם וּמְקַטְר". ועיקר החסרון שניצודים במחלוקת הוא על ידי שנדמה שיכולים לתקן, ועל ידי זה נכנסים שוב בבוץ ח"ו, ועל כן צריכים לזכור מאמר חז"ל: "אומרים לצרעה לא מדובשך ולא מעוקצך". וצריכים להחליט בכל ענין של מחלוקת שאין לי שום שייכות לשטח זה, וכאילו שאינני רואה את זה לגמרי ולהיות טוב עם כולם עד הנקודה של מחלוקת. שזה לא ידעתי ולא אדע, ואין זה שייך לי כלל ועל זה כבר נאמר "הַמְשְׁכִיל בְּעַת הַיָּהּ יָדָם" (עמוס ה, ג).

רבי אבאל'ע (ב)

בבואנו לכתוב תולדותיו של רבי אבא ז"ל, אמרנו להעתיק ממה שכתב לו מוהרנ"ת ב'עלים לתרופה', אשר מאלו המכתבים אנו רואים גודל התקשורת והתדבקות ר' אבאל'ע במוהרנ"ת.

[גם ידע הקורא אם לא ימצא מה שהעתיקנו בעלים לתרופה בסימן המצוי, ידע שזה נלקח ממכתבי מוהרנ"ת אשר בכת"י, אשר בדעתנו להוציאם לאור בקרוב א"ה].

הנה, הפעם הראשונה שנזכר ר' אבא על ידי מוהרנ"ת בעלים לתרופה, הוא במכתב מפרשת ויחי שנת תקצ"ט (מכתב רע"ג), ולדוגמא נזכיר מקודם כמה מלשונותיו של מוהרנ"ת אליו, והרי הם לפניך:

ידידי הרבני

"גם אנכי פורס שלום ידידי הרבני וכו' מו"ה אבילי שיחי' עם כל בני ביתו ויוצ"ח".

ידידי כנפשי

"ושלום רב ידידי כנפשי, הרבני הוותיק, הנגיד ר' אבילי ז"ל, כבר שלחתי לך מכתבי על ידי הנ"ל [ר' נחמן טולטשינער] נא לקיים דבריי".

ידידינו

"אני מצפה בכל יום שיבוא לפה ידידינו רבי אבעל'ע מטשערין ואדבר עמו פה אל פה שזה טוב יותר, כי אי אפשר לבאר בכתב היטב, ואעפ"כ אראה לכתוב לו מעתה בעזהש"ת".

"גם המכתב מר' אביל'ע אם קראת ראו לך להחיות עצמך גם בזה, גדולים מעשי ה' ונפלאות חסדיו בכל דור ודור".

ופעם הוא כותב לבנו ר' יצחק: "גם אתה בוודאי תקרא המכתבים ששלחתי לטשעהרין, ובפרט מה שכתבתי לר' אבילי שיחי', ובעזהש"ת יחיו נפשך".

"ובשעה זאת כתבתי מכתב לידידינו ר' אבילי שיחי' ואנ"ש, והזכרתים קצת נפלאות נוראות ששמענו על חנוכה, אשרינו וכו'".

ידידי הנגיד הוותיק

"חיים ושלום ושמחה וששון לכבוד וכו' לידידי הנגיד הוותיק מו"ה אבילי שיחי' עם שלום זוגתו תחי' עם כל יוצאי חלציו שיחי', עוד ינובון בשיבה טובה, והי' כגן רוה אמן כן יהי רצון".

והנה, מוהרנ"ת הרבה לחזק ולאמץ את ר' אבא במכתביו, לבל יסור זיז כל שהוא מעבודתו, ובכל פעם שלח סכום הגון למוהרנ"ת ענה לו לעומתו בהתחזקות.

והא לכם כמה מכתבי קודש ממוהרנ"ת, אשר בהם הוא מעורר את ר' אבאל'ע לעבוד את השי"ת בדרך הקודש של רבינו ז"ל.

ללמוד בכל יום ספרי רבינו ז"ל

במכתב מיום ה' פנחס ת"ר הוא כותב לו: "חזקו ואמצו אחי ללמוד ספריו בכל יום, ולעיין ולחפש בהם למצוא בהם בכל פעם עצות להציל נפשכם מטיט יון מצולת סרדת העולם הזה והבליו וכו', ומעט הניצולים מעט דמעט, רק כדי נשימה, והכל בנפלאות חסדי ה' על ידי הצדיק יסוד עולם ברית מלח עולם, אשר אלמלא מלחא לא הוי עלמא יכלין למסבל מרירותא (עיין ליקו"מ ח"א סי' כ"ג). אשרינו שזכינו לידע ולהתקרב אליו, ועל כל פנים לבלי לחלוק על מקור חיים חיותינו, תקוותינו וישועתנו בזה ובבא לנצח. דברי אוהבכם באמת לנצח, המצפה לראותכם בשמחה. נתן מברסלב" (סי' שי"ג).